

ПОТРИВАЄВА Н.В.

д. е. н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування

ПАВЛОВА Д.І.

здобувач освітнього рівня бакалавр,

Миколаївський національний аграрний університет

СУЧАСНІ МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ РИНКІВ

Вступ. Сучасні методи фінансового контролю в умовах нестабільності ринків розвиваються і адаптуються для врахування змін в економічному середовищі. Ці методи спрямовані на забезпечення стійкості та надійності фінансової системи, а також на попередження фінансових криз та забезпечення захисту інтересів інвесторів та споживачів.

Результати дослідження. До сучасних методів фінансового контролю можна віднести наступні аспекти:

1. Стрес-тестування.

Система управління ризиками представляє собою комплексну систему, яка включає в себе документовані та схвалені політики, методиками та процедури, спрямовані на організацію та регулювання систематичного процесу виявлення, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та зменшення всіх істотних ризиків, які властиві діяльності по наданню фінансових послуг. Ця система передбачає чітко визначений порядок дій, учасників, включаючи стратегічне планування управління ризиками, організацію та проведення процесу ідентифікації, вимірювання, моніторингу, контролю, звітування та зменшення всіх типів ризиків на різних рівнях організації [1].

Метою стрес-тестування є оцінка ризиків і аналіз можливості банку врегулювати фінансові потрясіння, що виникають на фінансовому ринку, а також визначення впливу несприятливих подій на обсяги сформованих банківських резервів та на розмір регулятивного капіталу банку. Основною перевагою стрес-тестування, порівняно з іншими методами оцінки фінансових ризиків банку, є його надійність і комплексний підхід до ідентифікації ризиків та кількісного оцінювання їх впливу. Основним недоліком стрес-тестування є висока трудомісткість процесу. Процес стрес-тестування включає наступні етапи: ідентифікація параметрів для проведення стрес-тестування, створення моделі стрес-тестування на основі ризикових факторів, критеріїв успішності та відповідних показників, проведення самого стрес-тестування, аналіз отриманих результатів, узагальнення висновків та формулювання рекомендацій [2].

2. Макропруденційні інструменти. Починаючи з 2009 року, Міжнародний валютний фонд (МВФ) відзначив необхідність застосування макропруденційних інструментів центральними банками для зменшення макроекономічних ризиків і виправлення дисбалансів у структурі фінансової системи. У Європейському Союзі увага акцентується на макропруденційному нагляді та застосуванні макропруденційних інструментів, як на національному, так і на рівні Союзу.

Європейська Рада з системних ризиків (ESRB), заснована 1 січня 2011 року, спрямована на передбачення макропруденційних ризиків і сприяння використанню макропруденційних інструментів. У відмінну від мікропруденційної політики, яка зазвичай спрямована на забезпечення фінансової стійкості окремих фінансових установ, макропруденційна політика передбачає розроблення набору принципів та правил, спрямованих на зменшення внеску кожної установи в загальний системний ризик, з метою згладжування фінансового циклу [3, с. 71].

3. Розробка та вдосконалення законодавства. Для забезпечення координації заходів щодо запобігання зростання фінансової нестабільності в Україні було створено міжвідомчий орган - Раду з фінансової стабільності. Це було здійснено шляхом видання Указу Президента України від 24 березня 2015 року під номером 170/2015, який регулює діяльність цієї Ради. Основною метою діяльності Ради є надання можливості вчасного виявлення та мінімізація ризиків, які можуть становити загрозу стабільності банківської та фінансової системи в Україні.

Міжвідомча Рада з фінансової стабільності має на меті виконання кількох ключових завдань. В першу чергу, цей орган займається обміном інформацією та вчасним виявленням поточних і потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз, а також системних ризиків. Це робиться з метою забезпечення фінансової стабільності та зменшення негативного впливу цих ризиків на фінансову систему України. По-друге, Рада координує попереджувальні заходи та швидкі заходи реагування, включаючи антикризовий менеджмент, у разі виявлення ознак фінансової нестійкості банківської системи або обставин, які можуть загрожувати стабільності банківської та/або фінансової системи країни [4].

4. Регулювання валютного ринку. Важливо відзначити ряд позитивних змін у сфері оновлення системи електронних платежів Національного банку України, реформування фінансового сектору відповідно до європейських стандартів і модернізації грошового обігу. Ці зміни проявилися у розробці проєкту концепції е-гривні, що представляє собою електронну форму грошової одиниці України. Впровадження е-гривні може стати наступним кроком у розвитку монетарної та платіжної інфраструктури України. Це сприятиме цифровізації економіки, поширенню безготівкових розрахунків, підвищенню рівня прозорості та довіри до національної валюти взагалі. Крім того, ця ініціатива позитивно вплине на здатність Національного банку України забезпечувати валютну та фінансову стабільність [5, с. 133].

5. Впровадження відновлюваної економіки та її фінансовий вплив. Відновлювана економіка не лише сприяє зменшенню залежності від економічних коливань та ризиків, але також має потенціал покращити фінансову стабільність. Інвестиції в сектор відновлюваної енергетики, ефективне використання ресурсів та зменшення екологічних ризиків можуть сприяти збільшенню прибутковості та стабільності підприємств, що в свою чергу впливає на стабільність фінансового сектору і ринків, оскільки менше підприємств перебувають під впливом ризиків, пов'язаних з коливаннями цін на